

Література

1. Кодекс України з процедур банкрутства. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 19. Ст. 74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>

2. Про страхування: Закон України від 7 бер. 1996 р. № 85/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 18. Ст. 78. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text>

3. Радзивілюк В. Правове регулювання банкрутства юридичних осіб в Україні: навчальний посібник. Київ: Ліра-К, 2020. С. 69-70.

УДК 340:351.86 (043.2)

Савліва Н.О., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Слободська І.А., старший викладач

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ліцензування є одним із провідних інститутів у системі регулювання господарської діяльності, адже становить собою особливий вид здійснення державного нагляду та контролю.

Господарський кодекс України (далі – ГК України) встановлює, що правові засади ліцензування господарської діяльності визначаються, виходячи з конституційного права кожного на здійснення підприємницької діяльності, не забороненої законом, а також принципів господарювання, одним із яких є обмеження державного регулювання економічних процесів у зв'язку з необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції у підприємстві, екологічного захисту населення, захисту прав споживачів та безпеки суспільства і держави [1].

Відповідно до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» ліцензування – засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, спрямований на забезпечення безпеки та захисту економічних і соціальних інтересів держави, суспільства, прав та законних інтересів, життя і здоров'я людини, екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища [2].

Е. Бекірова, досліджуючи правове регулювання певних видів господарської діяльності, розглядає ліцензування як елемент легітимації суб'єктів господарської діяльності; умову здійснення певних видів господарської діяльності; підставу виникнення права здійснювати види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню; елемент

механізму реалізації конституційного права на підприємницьку діяльність; засіб державного регулювання господарської діяльності [3].

Загалом правову основу ліцензування господарської діяльності складають: Конституція України, Господарський кодекс України, Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності», Закон України «Про реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», спеціальні закони, міжнародні договори України, ратифіковані Верховною Радою України, інші нормативно-правові акти (укази Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти державних органів, до компетенції яких належить формування та реалізація державної політики у сфері ліцензування господарської діяльності).

Значна кількість видів господарської діяльності, зазначених у Законі України «Про ліцензування видів господарської діяльності» підлягає ліцензуванню з урахуванням особливостей, визначених спеціальними законами, що не сприяє спрощенню їх державного регулювання, оскільки із встановлених зазначеним Законом правил існує велика кількість винятків [4].

Так, порядок видачі, переоформлення та анулювання ліцензій на здійснення ліцензування банківської діяльності здійснюється із застосуванням Закону України «Про банки і банківську діяльність»; діяльність в галузі телебачення і радіомовлення здійснюється відповідно до Закону України «Про телебачення і радіомовлення»; діяльність з виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами визначається Законом України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» та ін.

Варто зазначити, що правова основа та власне вся державна політика у сфері ліцензування ґрунтується, на низці принципів, серед яких зокрема: принцип єдиної державної системи ліцензування, що реалізується шляхом визначення Кабінетом Міністрів України органів ліцензування та видів господарської діяльності, на які відповідний орган ліцензування видає ліцензії.

Вагоме місце займає й принцип пріоритетності захисту прав, законних інтересів, життя і здоров'я людини, навколишнього природного середовища, захисту обмежених ресурсів держави та забезпечення безпеки держави, що передбачає, зокрема, ліцензування виду господарської діяльності застосовується лише до такого виду, провадження якого становить загрозу порушення прав, законних інтересів громадян, життю чи здоров'ю людини, навколишньому природному середовищу та/або безпеці держави, і лише у разі недостатності інших

засобів державного регулювання [2].

Потрібно звернути особливу увагу на те, що для деяких видів господарської діяльності необхідно передбачити внесення змін до спеціальних законів, які запроваджуватимуть проведення органом ліцензування до видачі ліцензії обов'язкової перевірки відповідності матеріально-технічної бази встановленим вимогам та заявленим у заяві про отримання ліцензії характеристикам, як це, зокрема, передбачено Законом України «Про лікарські засоби» для ліцензування господарської діяльності з виробництва лікарських засобів [4].

Зазначені зміни та порядок здійснення даної перевірки доцільно регламентувати у ліцензійних умовах.

У свою чергу вимоги ліцензійних умов мають бути однозначними, прозорими та виключати можливість їх суб'єктивного застосування органами ліцензування чи ліцензіатами. Контроль за додержанням ліцензіатами вимог ліцензійних умов здійснюють у межах своїх повноважень органи ліцензування шляхом проведення планових і позапланових перевірок відповідно до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [5].

Література

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/43615>

2. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 2 бер. 2015 р. № 222-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 23. Ст. 158.

3. Бекірова Е.Е. Правове регулювання ліцензування певних видів господарської діяльності: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Одеса, 2005. 202 с.

4. Клименко Н.Г. Ліцензування господарської діяльності як засіб державного регулювання діяльності недержавних інституцій у сфері національної безпеки. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 4. С. 127-135.

5. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 5 квіт. 2007 р. № 877-V. Відомості Верховної Ради України. 2007. № 29. Ст. 389.